

1. Sopimusten painoarvo

Luotimme liittolaisiin. Puola astui sota-aikaan uskoen täysin sopimuksiin, joita se oli solminut eurooppalaisten kumppaniensa kanssa jo 20-luvulta lähtien. Aikaisin, 19. helmikuuta 1921 oli solmittu sopimus Puolan ja Ranskan välillä, jonka allekirjoittivat Pariisissa ulkoministerit Aristide Briand ja Eustachy Sapieha. Se oli nuorelle Puolan valtiolle vakauttava tekijä vakauttaen puolalaisen valtion asemaa mahdollisen Saksan suunnalta tulevaa uhkaa vastaan. Siihen liittyvässä salaisessa sotilaallisessa valtiosopimuksessa varauduttiin siihen, että Saksan aggression tilanteessa molemmat maat antavat toisilleen ”välitöntä ja nopeaa apua”. Puolalais-romonialainen sopimus sotilasallianssista, joka allekirjoitettiin Bukarestissa kaksi viikkoa myöhemmin ja jota jatkettiin vuonna 1926, sitoi Puolan ja Romanian velvoitteella keskinäisestä puolustuksesta kaikkea ulkoista hyökkäystä vastaan.

Neuvostoliitto – vaikka sitä onkin vaikea pitää Puolan liittolaisena – oli kuitenkin 25. heinäkuuta 1932 solmitun hyökkäämättömyyssopimuksen osapuoli, ja sopimuksessa molemmat valtiot ”irtisanoutuivat sodasta kansallisen politiikan välineenä maiden keskinäisissä suhteissa ja ne sitoutuivat yhtenäisesti pidättäytymään kaikista aggressiotoimista tai hyökkäyksistä toisiaan vastaan”. Toukokuussa 1934 hyökkäämättömyyssopimusta jatkettiin 31. joulukuuhun 1945 asti. Ja olihan se ehdottomasti voimassa 17. syyskuuta 1939, jolloin Neuvostoliiton armeijajoukot astuivat Puolan itäisille alueille! Juuri ennen sodan syttymistä avainasemassa Puolan turvallisuuden kannalta piti olla sopimus keskinäisestä avunannosta Puolan ja Iso-Britannian välillä, joka oli kiireessä neuvoteltu huonontuvien puolalais-saksalaisten suhteiden aikana ja joka allekirjoitettiin 25. elokuuta 1939. Sopimuksessa varauduttiin välittömään sotilaallisen avun antamiseen Saksan aggressio-tilanteessa sopimuksen jompaa kumpaa allekirjoittanutta osapuolta vastaan.

SECRET PROTOCOL ATTACHED TO THE AGREEMENT OF MUTUAL
ASSISTANCE BETWEEN POLAND AND THE UNITED
KINGDOM SIGNED ON THE 25th. AUGUST, 1939.

The Polish Government and the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland are agreed upon the following interpretation of the Agreement of Mutual Assistance signed this day as alone authentic and binding.

1 (a). By the expression "a European Power" employed in the Agreement is to be understood Germany.

(b). In the event of action within the meaning of Articles 1 or 2 of the Agreement by a European Power other than Germany, the Contracting Parties will consult together on the measures to be taken in common.

2 (a). The two Governments will from time to time determine by mutual agreement the hypothetical cases of action by Germany coming within the ambit of Article 2 of the Agreement.

(b). Until such time as the two Governments have agreed to modify the following provisions of this paragraph, they will consider: that the case contemplated by paragraph (1) of Article 2 of the Agreement is that of the Free City of Danzig; and that the cases contemplated by paragraph (2) of Article 2 are Belgium, Holland, Lithuania.

(c). Latvia and Estonia shall be regarded by the two Governments as included in the list of countries contemplated by paragraph (2) of Article 2 from the moment that an undertaking of mutual assistance between the United Kingdom and a third State covering those two countries enters into force.

(d). As regards Roumania, the Government of the United Kingdom refers to the guarantee which it has given to that country; and the Polish Government refers to the reciprocal undertakings of the Roumano-Polish alliance which Poland has never regarded as incompatible with her traditional friendship for Hungary.

3. The undertakings mentioned in Article 6 of the Agreement, should they be entered into by one of the Contracting Parties with a third State, would of necessity be so framed that their execution should at no time prejudice either the sovereignty or territorial inviolability of the other Contracting Party.

4. The present protocol constitutes an integral part of the Agreement signed this day, the scope of which it does not exceed.

In faith whereof the undersigned, being duly authorised, have signed the present Protocol.

Done in English in duplicate, at London, the 25th. August, 1939. A Polish text will subsequently be agreed upon between the Contracting Parties and both texts will then be authentic.

Edward Raczyński

Halifax

Salaisen pöytäkirjan teksti, joka oli liitetty Puolan ja Iso-Britannian välillä 25. elokuuta 1939 solmittuun avunantosopimukseen. Pöytäkirjassa on suurlähettiläs Edward Raczyński ja Iso - Britannian ulkoministeri lordi Halifaxin leimat ja allekirjoitukset.